

דורה דורה

בינו שנות דור ודור • הגליון השבועי של העדה

תורה חגרי שק

שר התורה עלה
בסערה השמימה | ראש
הישיבה בעל הברכת
כהן צוק"ל | דבריו
הן זכרוננו: השיחה
הנדירה שהעניק לנו
ראש הישיבה צוק"ל
בצאתו מגדרו עבור
'העדה' לכבודו של
מן הגאב"ד השערי
טוביה צוק"ל | יסודות
חינוך ואמונה

הברכה

מצות עשה דאורייתא 'ברכת
המזון' שנצטוונו בפרשתנו
| שבחה ומעלותיה והטובות הנלוות
אליה | הנהגות והליכות, מקורות
ואמרות שפר, תיקונים וסגולות נפלאות

החופש

בקרב הישוב הישן לא חדר
מושג ה'חופש' שכולם בוכים אבל עומדים מנגד
באין אונים | האמנם דורנו דור חלש צריך לצאת
ל'חופש', או אולי דווקא זו סיבה להיפך הגמור? |
והאנחה של גדולי ישראל על 'עולם של הפקר'...

הזעקה

בדיחות עלולות להתגשם... | הרב דוד רוטמן מספר
ל'העדה' על ההלצה הפורימית של 'קול זעקה'
שהפכה למציאות מרנינה | האם אכן מדובר
במהפכה אמיתית? | האם כולם כבר מודים
ל'שיטת הקנאים' או שמא 'סוכות כבר הגיע'...

תורה חגרי שק

שר התורה עלה בסערה השמימה | ראש הישיבה הגאון האדיר רבי ברוך שמואל הכהן דויטש זצוק"ל | דבריו החוצבים כצוואת קודש: "עלינו להתחזק כל אחד כי אני וביתי נעבוד את ד', ולהחדיר זאת כל היום בבית בעבודת ד' בשמחה" | דבריו הן זכרוננו הטהור השיחה המרוממת והנדירה שהעניק לנו ראש הישיבה הברכת כהן זצוק"ל, שהדגיש כי יוצא הוא מגדרו רק עבור 'העדה', משום ההערכה וההערצה לידידו עוז מרן רבינו הגאב"ד השערי טוביה זצוק"ל | יסודות חינוך ואמונה

מאת ד. פאר

מנהמת לבו של ראש הישיבה זצוק"ל באותה שיחה עתירת הוד ועוז קודש, כאשר הפיח למען קוראי 'העדה' רוח טל של תחיה בדבריו החוצבים ש"כהיום הבלבול הוא עצום. מה שנותר לנו, זה רק להתחזק כל אחד ב"אני וביתי נעבוד את ד'", ולהחדיר זאת כל היום בבית בעבודת ד' בשמחה".

והנה הם לפנינו כהווייתן, השורות המלאות אוצרות פז, כפי שערך בשעתו סופרנו הרב ד. פאר הי"ו מפה המעיין המתגבר של ראש הישיבה זצוק"ל.

...

בבית רה"י הגר"ש איערבאך זצ"ל. עם אחיו הגאון ר' אשר זצ"ל

ביותר שאין לתאר ולשער. אכן זכינו והיינו לאכסניא של תורה כאשר ראש הישיבה הגאון האדיר רבי ברוך שמואל זצוק"ל התריע אז בעוז וברמה מעל דפי גליוני 'העדה' כי "ההתבדלות מהרשעים ומהמדינה וההתנזרות מהשפעתם, כי אין לנו שום שייכות אליהם, ואשרינו ומה טוב חלקינו בכך", כן הביא אז בפנינו זעקתו של מרן הבריסקער רב זצוק"ל: "עומדים 30 אלף יהודים וצועקים יחד ד' הוא האלוקים - ואתה לא משתתף איתם?".

עוד חרות בלבנו רטט אש הקודש שבקע

תורה תורה חגרי שק, על שר התורה שאבד, לדורו אבד. נוטל כבוד התורה מבית היכלה וכלי חמדתה, גאון מופלא ושליט במכמניה בעיון ובקיאות מבהילה, אשר כל ימיו חטיבת יגיעה בתורה ועבודת קדשיה, הגאון האדיר רבי ברוך שמואל הכהן דויטש זצוק"ל ראש ישיבת באר מרדכי ומאיר עיני בני התורה, אשר האיר עליהם אורה של תורה ושמירת משמרתה וגחלתה.

בימי האבל הבכי והקינה אחרי מיטתו על האבידה הגדולה שאין לה תמורה, ייחדנו השורות שלפנינו להעלות ניצוצות הוד זכרוננו, דבריו הן הן זכרוננו, כאשר זכינו בפרקי חיזוק והדרכה שהעניק לנו להבחיל"ח ראש הישיבה זצוק"ל שהקדיש במאור פניו הטהורות שיחה מיוחדת ל'העדה' לרגל חג הפסח תשפ"א.

כאז כן עתה, שב וציין בפנינו מקורבו הרה"ג ר' דניאל בן אבו שליט"א יו"ר ממלכת התורה "וכתבתם" שהכניס אותנו למעון ביתו נאווה קודש בדירתו הצנועה שבשכו' סנהדריה המורחבת, כי הגאון האדיר ראש הישיבה הברכת כהן זצוק"ל, הדגיש בפניו כמה וכמה פעמים, כי יוצא הוא מגדרו במה שנהג גדר לעצמו שלא להתראיין לשום מקום ולאף אחד מלבד מה שיו"ל ע"י תלמידיו בסביבתו הקרובה, אך זאת הפעם עבור 'העדה' בטאון העדה החרדית, הוא משנה ממנהגו, אך ורק משום כבודו הרמה של יידו עוז רבינו הגדול מרן הגאב"ד השערי טוביה זצוק"ל, אשר ההערכה וההערצה שרחש אליו ראש הישיבה הברכת כהן זצוק"ל היה באופן נדיר ומופלג

(זצוק"ל) עובר בימים אלו על ספרי "שערי טוביה" מגניז ידיו עוז רבינו הגדול כ"ק מרן הגאב"ד שליט"א (זצוק"ל) בהפליאו את דבריו המופלגים הן עה"ת והן בפסקי הלכה וחידי"ת בסוגיות הש"ס.

לצד גאונותו ובקאותו הגדולה, נודע הגאון שליט"א (זצוק"ל) בשערי היכלי הישיבות כמדריך ומורה נתיבות ישר ומעמיד בקרן אורה לתלמידים וצורבים בהמוניהם, בתורת החינוך וההדרכה הישרה כיצד יקנו התלמידים את מתיקות עמלה של תורה ונופת צוף שקידתה למען יקנו בנפשם את קניני התורה ותהפוך להם לחדות ומשוש חיים.

בגליון החג שלפנינו, זוכים אנו להגיש לפני קוראינו שיחת הדרכה מקיפה שהעניק ל'העדה' ראש הישיבה הגאון הגדול שליט"א (זצוק"ל), כאשר מרעיף כמים קרים על נפש עייפה בדבריו הברורים והבהירים להאיר עינים ולחזק הלבבות בדרך הסלולה והעולה בית ה'. הדברים הקילורין לעינים מעבירים לנו את הטעם זקנים של פעם ואת המסורת הישרה והברורה ללא כחל ושרק, במטרה לפשט כל עקמימות שבלב עם הפשטות הטהורה והמקובלת ממסורת האבות שבל תמוט לעולם. ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) מציין בדבריו כמה פעמים מעין קוים לחינוך הבהיר שקיבל בבית אביו, ה"ה הרה"ג רבי בנימין דויטש זצ"ל שהיה מדמויות ההוד של שרידי יהודי הונגריה ובודפסט שעלו לארץ הקודש, והיה כאן בארץ הקודש מגדולי מקורבי מרן בעל החזון איש זיע"א. וזכותם עמדה להם

התורה בדורנו, הגאון הגדול רבי ברוך שמואל הכהן דויטש שליט"א (זצוק"ל), מגדולי מנהיגי רבבות בני התורה וראש ישיבת באר מרדכי, ומי שהעמיד אלפי תלמידים זה יובל שנים בישיבת כוכב מיעקב טשעבין ובישיבת קול תורה ועוד.

בהיכלי התורה שמו וטיבו כבר הולך לפניו זה רבות בשנים, כאחד השולט ללא מיצרים על אפיקי ים התלמוד ועל אוצר הספרים היהודי לדורותיו במומחה ובקי בספרי הראשונים וספרי השו"ת של גדולי ישראל במהלך הדורות. וכעת אנו נוכחים כי הגאון שליט"א

ערימת גמרות פתוחות, עם ספרי ראשונים ואחרונים מכל הסוגים מונחים בתפוזות דרך קבע, במרכזו של השולחן בסלון הבית הצנוע, כשמכל צד מבצבצים תכריכי דפי חידי"ת הזורמים לכאן ללא הרף מהמוני צורבים ולומדים צעירים וגם באים בימים המבקשים כי דפיהם המלאים באותיות קטנות צפופות יעברו עין ביקורת של אחד החריפים והבקיאים שבדור, אשר בראשו הגאון עובר על אלפי חידי"ת בפינת ביתו המצטנעת בשכונת סנהדריה המורחבת הירושלמית. זוהי הדמות המופלאה של אחד מגדולי

כ"ק אדמו"ר מסאטמאר להבח"ח בביקור במעונו של רה"י זצ"ל

נאם במעמד כתיבת ס'ת של 'וכתבתם'

אכן זכינו לשעת נועם שיח מפי ראש הישיבה זצוק"ל, אשר ברוחב תורתו ומשנתו השמיע עבור קוראי "העדה" היקרים, דברים נכוחים בדרכי החינוך וההתמודדות אל מול נסיונות התקופה, דרך הלימוד והעמלות בתורה, כאשר אנו אף זוכים לשמוע עובדות מחכימות על מאורי התורה מעתיקי השמועה, הפותחים לנו חרך צר בכבשונם של גדולי עולם לדעת הדרך אשר נלך בה.

להחזיר את ה"אשרינו" מה טוב חלקינו

ראש הישיבה זצוק"ל פתח בהכוונה בדרכי החינוך: מימי נערוותי ועד היום הרבה דברים השתנו. כל המהות קיבלה צורה חדשה, ובשל כך ברור אמנם כי אי אפשר לומר ולדרוש בדיוק מה שהיה פעם. אולם אין לנו דרך אחרת, חובתנו לצאת בעקבי הצאן, לחזור ולדבר ממה שכן זכינו לראות בדורות מקדם, ולראות כמה

להתנזרות מוחלטת ללא עקולי ופשוטי מכל שמץ דבר 'משהו' אשר נודף ממנו ולו מעין ריח הרחוב הנבער והנכזב.

ובפרט בימינו ימי הבלבול והטשטוש הקשים, במיוחד לאחר 'שנת הקורונה' הקשה שהפילה חללים רוחניים רבים מנשוא ל"ע, עומד ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) ומשמיע ברמה דברים צלולים בקול שופר גדול, דברים נכוחים וישירים שנמסרו מלב טהור לרוחם עם טהור ולחזקם ולסעדם בדרך הסלולה והצרופה בימי תהפוכות וטשטוש הדעת, כמה יש להזהר בכל תוקף מכל פיתוי וחולשה, וכמה גדול זכותינו כאשר עומדים אנו בפרץ והחלל יאמר גבור אני לעמוד בעוז בכל הגלים העוברים עלינו.

אכן זכות היא לנו להביא לפניכם את דבריו הבהירים בטעם זקנים לאלפי קוראינו הנאמנים ולהתכונן בהכנה ראווה לקראת ימי זמן חרותנו הבאים לקראתנו לשלום, ויהיו הדברים להרמת קרן התורה בטהרה ולחיזוק והתרוממות במעלות התורה בטהרה.

באשר המשיכו בתום דרכי היושר כטהרתם ותמימותם הידועה של יהודי הונגריה היראים והשלמים, בלא לסטות מאום ולו כמלא נימא ממה שקיבלו מאבותיהם.

הגאון הגדול רבי ברוך שמואל שליט"א (זצוק"ל), נודע מילדותו כעילוי עצום אשר גדולי בני ברק דאז נהגו להשתעשע עמו בלימוד, ובפרט פקיע שמיה בגדלותו בתורה בהגיעו ללמוד בישיבת פוניבז' וזכה לקירבה נדירה מראשי הישיבה זצוק"ל.

לאחר נישואיו קבע את מגוריו בעיה"ק ירושלים, כאן הקים ביתו עם הרבנית הצדקנית ע"ה בת הגאון רבי שמואל קיבלביץ זצ"ל ר"מ בישיבת עץ חיים וחתנו של ראש ישיבת עץ חיים הגאון רבי שלמה זלמן זלזניק זצ"ל.

בירושלים למד בישיבת בריסק אצל הגאון האדיר רבי יוסף דב הלוי סאלאוויצ'יק זצ"ל אשר לא זז מחבבו. באותם ימים נוצר הקשר המיוחד להבחל"ח עם בניו של רבינו הגרי"ז מבריסק זי"ע ומעתיקי שמועתו. מרן הגרמ"ד הלוי סאלאוויצ'יק ומרן הגר"מ הלוי סאלאוויצ'יק זכותם יגן עלינו, עמם למד שיעורים כסדרם להבחל"ח ונהג לפקוד את מעונם תדיר למשא ומתן של תורה, קשר שנמשך כיוכל שנים, ובשנים האחרונות עמד יחד בראש רבותינו הגרמ"ד והגר"מ מבריסק זצוק"ל בחזית המאבק כנגד גזירות שלטונות הרשע בארה"ק ולהתוות את ציבור רבבות בני התורה להתנתק כליל מהם ומהמונם.

ראש הישיבה שליט"א (זצוק"ל) שמו וטבעו יצא לעולם עוד בשנות התש"מ בירושלים של פעם כאשר הרביץ מתורתו בישיבה הגדולה כוכב מיעקב טשעבין, ולאחר מכן בראשות ישיבת קול תורה. ואם כי במשך שנים רבות ניסה להימנע מלעסוק בענייני הציבור בראותו עיקר תפקידו ללמוד וללמד ולהעמיד תלמידים הרבה, במרוצת השנים אף חיבר הראש ישיבה את ספריו הגדולים "ברכת כהן" שנודעו כנכסי צאן ברזל בהיכלי התורה והישיבות. הרי שבשנים האחרונות בהתגברות גזירות שלטונות הרשע והתערבותם לעקור תורה וטהרה מזרע ישראל, התגבר כארי לעמוד לימין רעו הגדול ראש הישיבה הגאון האדיר רבי שמואל אויערבאך בעל דרכי שמואל זצוק"ל ויחד עם רבותינו הלויים הגרמ"ד והגר"מ מבריסק זצוק"ל, ואיתם עמם רבותינו כ"ק מרן רבינו הגדול מרן הגאב"ד (זצוק"ל) והגאון"צ חברי הביד"צ וראשי ומנהיגי קהלות הקודש שליט"א ללחום מלחמת ה' כנגד מרשיעי הדת, להכריז בפני כל יושבי ארץ כי ה' הוא מלכינו ותורתנו הקדושה תורת חיים לעד עומדת.

בשעה ארוכה של השיחה המיוחדת להעדה, העביר לנו את תורת החינוך המוסר וההשקפה, בהעמידו דברים כחומה על חובת ההתבדלות הגמורה מכל רוחות הרחוב ולחנך את צאצאינו

בסוכתו של רה"י

של המדינה זה שזה לא מקום טוב גם מבחינה גשמית וכו', צריך לדעת שלא זה העניין שלנו כלל. ולפעמים זה גם לא נכון, כי הרי יש מצב של "דרך רשעים צלחה". ובאמת אין זו סיבה כלל שאנו נגד המדינה. אלא הסיבה להיותנו מובדלים מהם מכל ענין שהוא, זה בגלל שהם רשעים והם מחללי שם שמים ושאר כל התועבות שהם עושים ועוד בפלטרין של מלך, וממילא אנו כיהודים נאמנים אסור להיות לנו שום שייכות איתם.

אכן צריך להחזיר בקרב הילדים להיות גאים בסממנים היהודיים והחרדים, בלבוש החרדי, בפיאות ובזקן, ולא לחפש ח'ו להתדמות לכל מיני 'מאדע' אשר זר מקורם. שזה בא בגלל שלא חיינו אותם להרגיש כי היותנו חרדים לדבר ד' זו הטובה שבכל הטובות, ואשרינו מה טוב חלקינו שזכינו להימנות על לגיונו של מלך.

יסודות החינוך

ראש הישיבה צוק"ל המשיך להציב לנו ציוני דרך חשובים בענייני תורת החינוך: שמעתי פעם מאחד המחנכים יסוד חשוב, כשבאים לקנות משחק לילד, חשוב שזה יהיה דבר אשר כשיגדל הוא יתבייש להמשיך בזה, ואז אנו יכולים להיות רגועים, שכשיתבגר הוא יעסיק את ראשו בבאר מים חיים של תורתנו הקדושה. אבל לעניין את הילדים במשחקים, או כל מיני עיסוקים אשר אפשר להמשיך עם זה גם כשמתבגרים, זה כבר לא טוב. והחכם עיניו בראשו.

שמעתי מהמשיג רבי שלמה וולבה זצ"ל, כי השולחן שבת זה לא המקום והזמן לבחון את הילדים בצורה קשה, זה זמן שצריך לנצל לעונג שבת ואהבת תורה, ולא להפוך את זה לסיט בעיני הילדים ח'.

מצד שני, יש הענין הנחון של "חושך שבטו..." שכיום לדאבוננו נהיה מצב שכבר כמעט אי אפשר לתת שום עונש של שבט לילדים. יש כבר הרבה מוסדות חינוך שהמלמד עלול להיזרק על כך מהמוסד. אבל צריך לדעת כי אסור להזניח את עצם הרעיון, וצריך למצוא דרכים אחרות בכדי שישאר הענין של "שבטו", אם כי כמובן הכל במידה ומשורה. במצב המפונק של היום הילדים עלולים להתמרד על כל דבר קטן, אבל בכל מקרה אסור לוותר על כלי הענישה.

מרת הברסקער רב זי"ע אמה, כי הגם שידוע לאדם כי הייסורים מביא לגן עדן, אולם בסופו של דבר הוא צריך להרגיש שזה "שבטו", רק אף על פי כן בגלל שהוא מבין שזה לטובתו אז "המה ינחמוני". כן גם אצל ילדים, הם צריכים להבין שזה באמת לטובתם, אבל גם שזה "שבטו".

ענין חשוב נוסף, זה להשקיע בעריכת שולחן השבת, שיהיה מרומם ונעלה. וחלילה להעלות על השולחן דיבורים של הבל, ובודאי לא דיבורים אסורים.

בשולחן שבת צריך לדעת שלא מדברים לא על

בשיחת החג ל"העדה" - פסח תשפ"א

כי אנו אין לנו שייכות בכלל אליהם, הם ואנחנו זה שני דברים שלעולם אינם קרבים זה אל זה. ושאסור לדבר איתם ולכל מי ששייך אליהם. וכך בכל דבר. הדברים והמסרים צריכים להיות חד משמעיים ופשוטים, כמו גם בענין שלא לקחת כספי רשעי ישראל ותקציבי המדינה הציונית, החינוך צריך להיות בצורה שאנחנו איננו רוצים שיהיה לנו שום שייכות עמהם, וכך דעת רבותינו, ואשרינו ומה טוב חלקינו בכך.

אני אומר, גם אלו שאינם משתייכים ל"העדה החרדית" צריכים לשנן זאת תדיר לבניהם. הרי ביסוד הדבר לא היה ויכוח בזה בין גדולי עולם, והיה פשוט וברור לכולם כי המדינה היא טריף לכולי עלמא. כל החילוקי דעות היה רק בצורת המלחמה בגלות בין היהודים, וכמו שביאר בארוכה הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצ"ל בעל ה"חידושי ר' ראובן", וצריך גם שהם ידעו את השיטה הברורה ודבריו הקדושים של בעל ה"ויואל משה" צוק"ל.

אגב, יש שפעמים מתחילים לומר שהבעיה

שאפשר גם היום להמשיך עם אותם דברים... בתוך הדברים המאירים ושמחים כנתינתם עמד ראש הישיבה צוק"ל לבאר לנו איך אפשר להחזיר בצאצאים שלנו את העוז דקדושה והעמידה על העקרונות שקיבלנו מדור דור:

גם אחרי שב'ה זכינו והילד בסדר והולך בתלם, צריך לבנות אותו, לנטוע בו כוחות נפש בכדי שירגיש טוב עם עצמו ומקומו ולא יחפש חלילה דברים אחרים.

ואת זה כבר צריך להחזיר בהם מגיל ינקות, צריך לבנות בהם מה שקוראים היום "גאוות יחידה", שלא ירגישו שהם חלילה סוג של 'נעבאן' ח'ו בכך שהם חרדים לדבר ד'. אדרבה ירגישו בזה כבוד, יבינו שזה הדבר הכי טוב בעולם, ומי שלא, הוא המסכן והוא זה שצריך לרחם עליו.

ואותו דבר כשמחנכים על ההתבדלות מהרשעים ומהמדינה, צריך לשים את עיקר הדגש לא רק על הענין שהם רשעים ושונאי היהדות, אלא באמת לרומם את הילדים שיבינו

עם רה"י הגרמ"ד הלוי צוק"ל

הגרמ"ד צוק"ל

נואם במערמד ממלכת התורה וכתבתם

מול גזירת שירות לאומי, הגיע בחור לביתו של הבריסקער רב ששאלו האם השתתף במחאה, והוא ענה שלא, והוסיף הרי גם הרב לא כל כך בעד. התקף אותו הרב ז"ע "וכי אינך מתבייש?! עומדים 30 אלף יהודים וצועקים יחד ד' הוא האלוקים – ואתה לא משתתף איתם?..."

האמת, שגם בהפגנה נגד הבריכת המעורבת, זכיתי לראות במו עיני את הבריסקער רב משתתף במחאה. כי למרות שלפעמים היה לו דעה אחרת בדרך המאבק, אולם כשהציבור יצא למחאה הוא השתתף עמם יחד.

סכנת פגעי הטכנולוגיה

על הנושא הבווער בזמנינו של סכנת הטכנולוגיה, התריע בפנינו ניבלחט"א רב האי גאון וצדיק ראש הישיבה זצוק"ל: רק בימים האחרונים חתמתי על מכתב בענין סכנת האינטרנט ופגעי הטכנולוגיה, אשר בפרט בתקופת הקורונה נפרץ הדבר לדאבוננו, שהרי הבטלה מביאה לידי שעמום, וכשאין מה לעשות מה יעשה הבן... ר"ל.

צריך לדעת, מדובר בנושא חמור מאוד, ולא שייך לעשות בזה שום פשרות! צריך ללכת בזה עד הסוף! אין עצה אחרת, אלא שלא יהיה שום שייכות לכלים האלה, זה אסור בתכלית וזה גם מביא להתמכרות מסוכנת ח"ו.

וכפי שאמר לי אחד ממנהלי 'מכון גמילה', שאלה שנגמלים מהאינטרנט יש להם אותם תסמינים כמו בשאר סוגי הגמילות הקשות, זו מחלת התמכרות לכל דבר וענין. הרי כולנו רואים את מחזיקי הסמארטפונים כולל אלו עם הכשר, איך שהם לא יכולים כמה דקות בלי זה. הם משעבדים את כל כולם למכשירים האלו רח"ל.

גם אלה שחייבים מחשב לפרנסתם, שזה לא יהיה בבית. וכמובן רק עם שמירה יתירה. וכבר

צריך גם לדעת שחשוב מאוד לתת מפעם לפעם נתינת חשיבות לילד, לבחור, ובמקרים מסוימים צריך גם להשקיע בנתינת דבר יקר ערך, משהו שידבר אליו, ובהרבה מקרים זה פשוט מציל את עתידו הרוחני.

חובת המחאה

ובעת כזאת כאשר ניטשת מלחמה על שמירת הדת בארץ הקודש אנו שומעים מהגאון הגדול שליט"א (זצוק"ל) על חובת המחאה והמסירות נפש:

פעם שאל אותי יהודי שעלה מעיראק, אשר בא אלי בטענות למה אנו מפגינים ומוחים נגד מחללי שבת, צועקים שבת על רכבים שנוסעים, כשהוא אומר שאצלנו בעיראק לא היו דברים כאלה. עניתי לו כך, אני תמיד מחנך את הילדים שלי כי התורה אומרת על מחלל שבת "מות יומת", וכשאני הולך עם הילדים ורואה רכב נוסע בשבת יש לי רק שתי אפשרויות, או להגיד שהוא גוי, או להגיד שהוא רשע, וכי מה אהנך אותם שהוא עושה חלילה בסדר. כמובן שלא היה לו מה לענות.

היהדות החרדית תמיד היתה למודה במערכות ומחאות, אם זה בכיכר השבת, המערכה נגד שירות לאומי, נגד הבריכה המעורבת ועוד, וזה היה הכח שלנו.

אספר עובדה בענין המחאה על שירות לאומי. הרי ידוע שהבריסקער רב סבר כי צריך לדעת איך להשתמש בכלי המחאה, ופעמים צריך לוותר על הפגנה בכדי להשאיר את הכח למשהו יותר חשוב, ולכן לא היה שלם עם ההפגנה נגד שירות לאומי, כי הוא סבר שבענין זה החילונים ממילא יבינו כי הדבר לא שייך וצריך להשאיר את כח המאבק לענין של "גיוס בנים" שאת זה החילונים לעולם לא יבינו בשכל שלהם.

אולם גם אז, היה זה לאחר המחאה הגדולה

קורונה ולא על חולים שזה אסור בשבת, ובודאי לא על פוליטיקה. תה"ל בניי שליט"א מודים לי עד היום שעל שולחן השבת שלנו מעולם לא עלה דיבור גנאי על תלמיד חכם שזה דבר חמור תמיד, אבל וודאי שזה לא ענין לשיחה יחד עם הילדים בשולחן השבת, וכן עוד הרבה עניינים על זו הדרך.

חנוך לנער על פי דרכו

כעת אנו זוכים שרה"י שליט"א (זצוק"ל) הבקי בכל חדרי התורה אשר אלפי תלמידים עברו תחת ידיו, ממשיך להנחות לנו הדרך בחינוך הבנים לעמילות בתורה ובדרכי הלימוד הרצויים:

האמת שזה נכון גם לכל עניני החינוך. ההורים צריכים אמנם לעקוב אחר הבן בכל תהלוכותיו, ובפרט כששולחים אותם לשיבות. אולם אסור שהבן ירגיש כי אביו עוקב אחריו כל רגע או מעיר לו על כל דבר. זה עלול להרגיז יותר מיד, ובסופו של דבר במקרה כזה או שהבן חלילה יתמרד או שזה יפגע בו נפשית. וכבר נוכחתי בהרבה סיפורים מסוג זה. צריך לחנך, לכוון, וגם להענין אבל כמובן לא להגזים יותר מיד.

חנוך לנער על פי דרכו. כל ילד ובן צריך לעבוד אתו לפי האופי שלו. צריך להתנהל בהגיון ובשום שכל. שכן לא מספיק שהאדם יש לו הרבה חכמה בראש, הוא צריך להפעיל את כלי השכל, שזהו ענין שיקול הדעת, איך להשתמש בחכמה שלו.

וכמו שמובא בהגהות מיימוניות ברמב"ם כי ה"סכל" אין הפירוש אדם שאין לו חכמה, אלא שהוא מעקם את השכל שלו.

והאמת, אדם שמרגיש שאינו מסוגל לבד, צריך ללכת להתייעץ. ב"ה בענין הזה אפשר דרא ויש הרבה מחנכים כשרים המבינים בענייני חינוך, ויש להתייעץ איתם.

לפעמים צריך לדעת כי הבעיה עלולה להיות דווקא אצל ההורים.

שמעתי פעם מר"י טשעבין הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, כי כשמגיעים אליו שני הורים יחד לדבר אותו על בנם, הרי שמהאופי של ההורים, הוא כבר מבין מעצמו את הסיבות של כמעט כל הבעיות שיש לבנם.

לבו חפץ

ולענין סוג הלימוד, הרי ידוע מה שכתוב לעולם ילמד אדם מה שלבו חפץ, אמנם אין ספק שבגיל בחרות יש להיצמד לסדרי הישיבה, אבל אברכים וגם בחורים שלא בשעת הסדרים צריכים להשקיע במה שליבם חפץ.

והאמת שכל גדולי התורה צמחו בזכות שהם ניצלו גם את ה'בין הסדרים' ו'בין הזמנים', ערבי שבתות ושבתות וכו'. עם זאת, בחור צעיר עדיין קשה לו להבין לאשורו את מה שליבו חפץ, וחשוב שיתיעץ עם הר"מ שמכיר אותו שבדרך כלל יוכל לכוון אותו ללימוד המועדף בשבילו.

נואם במשא העצרת מול לשכת הגיוס בירושלים

מסירות נפש.

בסוגיא זו הרעיש גם ראש הישיבה הברכת כהן זצוק"ל בחובת טהרת החינוך מראש הישיבה שליט"א שנשא על לוח לבו הטהור לגדל את העדרים הגדולים על טהרת הקודש: היום כולם כבר רואים ברור, כי כשלוקחים מכספי המדינה, צריכים לעשות וללמוד מה שהם רוצים. כבר אמרו גדולי ישראל בשעתו בענין חינוך העצמאי, שהורו להם בתנאי כפול ויסודי, שברגע שיראו שהשלטונות מתערבים ולו קימעא – אין יותר לקיחת תקציבים כלל! אבל כיום הגענו כבר למצב הנורא שהם מחזירים ממש סם המוות לתוככי המוסדות ה"י. וצריך לדעת את חומר הדבר, כי כל ארס שנקלט במוחו של ילד הרי זה מפעפע לשנים. ראיתי בספר שערי ציון להגאון רבי בן ציון גאב"ד בייעלסק זצ"ל, שנשאל שם מאדם שכבר היה כבן שבעים, אשר ביקש פתרון לאיזה מחשבה רעה טרדנית אשר שמע בהיותו צעיר שם עונה הוא לו כי הפתרון היחיד זה לשקוע בלימוד התורה מתוך אהבה וממילא יסורו המחשבות הרעות. רואים מזה מה עלולה מחשבה רעה אחת מימי הנעורים לעולל לאדם שבעים שנה!

היה פעם יהודי כבן שישים שהציעו לו משרה של משגיח בישיבה, ובא להתייעץ עם מרן המשגיח רבי יחזקאל זצ"ל, וכשיצא מחדרו ראו שהוא חיוור. שאלו אותו מה אמר לו המשגיח, ענה, "המשגיח אמר לי, הרי בשנות נעורייך התחנכת במוסד פלוני. והרי החדירו לך שם סם המוות, כמה עליך להתייעץ כל חיך לעקור אותו הארס, אז איך אתה יכול לחשוב בכלל על לחנך אחרים?..."

רואים פה עד כמה כל מושג לא טוב וכל השפעה לא טובה שנכנס בימי הנעורים מפעפע כארס עד שנות זקנה, והיום אנו עדים שמחזירים

שלמדו עדיין היו תחת הגבלות פה ושם, וזה משפיע הרבה על הנפש.

יש ב"ה גם כאלו שהתרוממו בתקופה זו. יש לי כאן בביתי, ספר שלם שאחד מבני שליט"א המתגורר בחו"ל כתב בעת היותו סגור בבית בתקופה זו. ויש לי פה עוד כמה ספרים מבחורים ואברכים שכתבו בתקופה זו. וכמו תמיד אלו השקועים בלימוד, יש להם תמיד מה לעשות, בכל מצב הם עם התורה. ועל זה נאמר צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם.

העיקר אנו צריכים לחקן את מעשינו, ולהבין כי הקב"ה שלח פה נגיף בכדי לעורר אותנו, וחלילה לנו מליך בקרי ולומר שלא היה כלום, אלא יש להבין כי משמים קוראים לנו להתעורר. כאשר יחד עם זה כמובן יש לשמור על חובת שמירת הבריאות. ואולם במהלך השנה גם ראו כולם, כמה כל חכמי העולם אינם שווים כלום מול גדלות הבורא, כאשר בנגיף קטן השבית את כל העולם וכל חכמי המדע והרפואה עמדו חסרי אונים ללא כל עצה ותבונה נגד ה'.

בעניין זה אמר פעם המשגיח רבי יחזקאל לווינסטיין זצ"ל, היה זה עת הספיד אברך צעיר שנפטר בפתע פתאום, כי אמנם דרכו של עולם אינו כך, אולם בגלל שיש היום סוג של מחשבה כי כבר יש רפואה לכל סוגי המחלות, לכן הקב"ה מביא למצב שאנשים מסתלקים בפתע פתאום ל"ע, בכדי שכולם יראו כי אין עצה ואין תבונה נגד ד'.

האיסור לקחת תקציבים

בשנים האחרונות כאשר המדינה החלה להתערב ברגל גסה בתכני הלימוד במוסדות, קם ראש הישיבה הגר"ש אויערבאך זצ"ל כעמוד אש לפני מחנה בני התורה והורה על הפסקת קבלת תקציבים מהמדינה ולהתנתק מהם ומהמונם לגמרי, דבר שכוון בהרבה

התבטא בעל השבט הלוי זצוק"ל כי מאז עצת בלעם לא היה דבר נורא כזה, שכרוכים בזה יחד גם עריות וגם עבודה זרה ושאר מרעין בישין ר"ל.

בעיקר צריך לשמור על הילדים, לא לתת להם ללכת לבתים שיש שם אינטרנט חלילה, וכמובן גם כששולחים אותם לשיבות, לעקוב אחריהם להתעניין מה קורה איתם. ולא להיזכר רק אחרי כמה שנים ואז כבר לא יישאר להם יותר מלבכות על העבר ה"י.

צריך שהילדים יבינו שזה טריפה, לא סתם לומר להם את זה, אלא להחדיר בהם, שבינו מעצמם את חומרת הדבר.

ובפרט אצל ציבור הנשים במקומות העבודה פרוץ הדבר מאוד, ולכן, אם אין סינון מוחלט במקום כזה המאפשר גישה אך ורק לצורך העבודה הספציפית, אסור לעבוד במקום כזה. גם אם זה חסום לתכנים בעיתיים ממש, עצם זה שהמחשב פתוח לתכנים מיותרים שאינם שייכים לצורך העבודה, זה כבר דבר חמור מאוד.

אשרי אלו שמסרו נפשם לתען לימוד התורה

בעמדנו אז לאחר שנה של בלבול הדעת בעקבות ה'קורונה' חידד הגאון האדיר ראש הישיבה זצוק"ל כמה נקודות בדבר: בהחלט היתה זאת תקופה קשה, ואשרי אלו שמסרו נפש להמשיך ללמוד בישיבות הקדושות ובתלמודי התורה.

צריך לדעת שהמצב לא פשוט כלל, הרבה בחורים שלא היו בישיבות ועוד יותר מכך בנות שלא היו בבתי הספר התקלקלו ר"ל, כי כשכל הזמן נמצאים בבית ואין מה לעשות אז מה יעשו ולא...

זה הזמן של כולם להתחזק ולנסות לתקן את מה שקרה, ולהרעיק הרבה חיזוק, כי גם אלה

מתברך מרבינו הגדול מרן הגאב"ד זצוק"ל

המצוה לא לוקח יותר משני רגעים אחדים של נטילת הלולב ומיניו. והנה, עתה באה לפנינו מצוות של משך שנה שלימה, אם תהיה לי גינה לקיים בה מצות השמטת שביעית, אמור נא לי בכמה אתה מוכן למכור לי את הגינה. ההוא כמובן הבין את הענין, ומיד אמר, "אה, אם כה חשובה היא המצוה הזאת, אני לא מוותר עליה ולא אמכור את הגינה", ואכן מאז שמר שמיטה כדת וכדין.

אם כי כמובן שלא תמיד זה עוזר, רק פה זה היה אמיתי. הוא באמת הבין שהדברים נאמרים ברצינות ולא רק מעין משחק. מה אומר, זכינו לראות דור דעה. נכון, אולי כל הזקנים מדברים ככה... אבל מה לעשות – זה הרי אמת!...

לא להתקרב חלילה - "אני וביתי נעבוד את ד"

לדאבוננו היום יש הרבה "קריירות". וכפי שרבי שמואל זצ"ל היה תמיד זועק. את עיקר זעקתו היה מביע על עצם ה"קריירות". זוכרני לפני שנים רבות היינו בכותל המערבי ויצאנו אחרי התפלה לריקוד עם שירי קודש, ומיד הגיע אלינו יהודי ירא שמים שתמה "איך אפשר לרקוד כאן, כשרואים את החורבן מול העיניים?", כאלו היו היהודים של פעם. הם לא איבדו את ההרגשים. הם "חיו" את החורבן, הם חיו את גלות השכינה. העיקר צריך לדעת, שכיום הבלבול הוא עצום. מי יורה דעה ומי יבין שמועה. העיקר מה שנותר לנו, זה כל אחד בביתו ומשפחתו להתחזק ב"אני וביתי נעבוד את ד'", ואת זאת להחדיר כל היום בבית, כי לא משנה כמה נהיה ומה יגידו בחוץ אנו אין לנו אלא עבודת ד' ובשמחה.

אסיים בברכת כהן כי זוכים אתם להאיר עיני ישראל במאמרים נכונים ונכוחים, ויהי רצון שתזכו להמשיך לחזק את כל עניני היהדות ולזכות את הדור למען המשך הדרך הנכונה והברורה ולקדש שם שמים.

רבי דוד הלוי היה אש להבה לתורה ולקדושה ולכל ענין של יהדות, תמיד כששמע של שינוי מסוים בדרך החינוך או בשאר עניני היהדות, היה לבו בוער בקרבו באמת באש קודש והיה זועק על זה בכל כוחו ודורש עמידה נחרצת ומסירות נפש.

רבי דוד זצוק"ל היה ממש מזכיר בתהלוכותיו את אביו הגדול מרן הגרי"ז זצוק"ל. מצד אחד ראו בו אותו האש להבה, ומצד שני המידות טובות שלו. כיצד היה מקבל כל אחד כבזו סבר פנים יפות, וכשהיה ת"ח מבקר אצלו תמיד היה מלווהו לחוץ, וכשלא יכל היה מתנצל כי רגליו כואבות וכדו'.

בשיעורים שמסר בכל מוצאי שבת, היה נזהר שלא לפגוע באף אחד, וסיפר לי מי שערך את שיעוריו, כי רבי דוד ישב אתו כשבוע שלם לפני ההדפסה, רק בכדי לוודא כי אין בספר שום חשש של פגיעה במאן דהו.

התפילות שלו היו לשם דבר והיה מאריך בהם מאוד. מספרים כי אביו הגדול זצ"ל היה שואל בדרך צחות, "האם בסידור של ר' דוד כתוב יותר דברים מאשר בסידור רגיל"...

הגרי"ז אף היה מחכה לו בכדי שייספיק "ברכת כהנים", דבר שכידוע הבריסקער רב ייחס לכך משנה חשיבות. זוכר אני בתור בחור רך בשנים כשזכיתי לעלות על הדוכן ולברך ברכת כהן במנין של מרן הגרי"ז זצ"ל, איך שתמיד אחרי הברכת כהנים היה ניגש הבריסקער רב אל כל כהן וכהן בנפרד ואומר לו ברכת יישר כח במאור פנים.

ואגב כך, אספר משהו ממו"ר הגרי"ד זצוק"ל. אחד השכנים בבנין מגוריו, יהודי פשוט, היתה לו שם גינה והחליט לקראת שמיטה להשתמש ב"היתר מכירה" הפסול. בניו של השכן באו אל רבי יאשע בער האם יוכל לעשות משהו לשכנע את אביהם בענין, והוא ירד לשכן ובחכמתו אמר לו כך:

שמע נא ידידי, הנה לקראת חג הסוכות הלכתי ורכשתי אתרוג מהודר ומובחר שעלה לי מאה דולרים! זאת למרות שכל זמן עיקר

הארס הנורא תוך התערבות בכל עניני ותוכני החינוך של הדור העתידי, עד שאוסרים אפילו ללמד מעשה בראשית ועקידת יצחק, ה"י.

והמצב הוא חמור ביותר, שמעתי כי המנהלת אמרה למורות שלא ילמדו על יציאת מצרים, באומרה: "אני מבינה שאתן מסתכלות עלי מוזר, אבל זו ההוראה, ואל תשאלו אותי מאיפה ולמה, ולכן תלמדו על "תחפושת של חיות"... זה ממש מזעזע, אבל כל זה שמעתי מכלי ראשון.

שמעתי כי מורה שכבר מלמדת 30 שנה מאותה חוברת, ולאחרונה התחילו ללגלג עליה כי היא שייכת ל"ציבור בני תורה" ובגלל זה היא מלמדת בצורה כה פרימיטיבית וקיצונית... והיא טוענת, איני מבינה, הרי 30 שנים אני כבר מלמדת אותו חומר והכל היה בסדר עד היום...

הלא חוץ מזה הם מחדירים היום כל מיני שיטות חינוך אשר לא שיערום אבותינו, והכל בכזו קרירות נוראה וכל מיני הסברים שונים ומשונים.

והיום ב"ה הרבה מנהלי מוסדות נשמעו לקריאתו של רה"י רבי שמואל זצ"ל והתנתקו מתקציבי הענק של השלטון ומנהלים במסירות נפש של ממש מוסדות חינוך על טהרת הקודש, וחובה וזכות לעזור ולסייע להם בכל דרך אפשרית.

במשנתה של בריסק

ראש הישיבה זצוק"ל היה בידידות נפלאה עם רה"י מבריסק הגרמ"ד הלוי זצוק"ל שנסתלק מעמנו בימים שלפני השיחה ל'העדה', וכך זכינו לשמוע אודותיו עדות אישית מרה"י זצוק"ל:

אני למדתי במשך כתשע שנים אצל הגאון רבי יאשע בער זצ"ל, כשאחי הגאון רבי יעקב שליט"א, למד אצל הגאון רבי דוד זצ"ל וזכיתי גם אני להתקרב אצלו כאשר היה מקרב מאוד גם את הבחורים שלמדו אצל ישיבתו של אחיו הגדול.